

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	3 oktober 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2022-0752	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	824A7D9F	DOORKIESNUMMER	030-2589111
UW BRIEF VAN	27 april 2022	FAX	030-2589112
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Locatie plangebied 3: Locatie aangetroffen verblijfplaats 4: Voorgestelde maatregelen 5: Aanvullend voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Elsstraat 15 in Utrecht

Op 27 april 2022 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Loo Plan B.V. namens Stichting Mitros, voor de locaties Elsstraat 3, 7, 9, 11, 13 en 15 in Utrecht (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2022-0752.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹ ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Wij verlenen de ontheffing voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 15 december 2023. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 *Voorschriften*, bijlage 4 *Voorgestelde maatregelen* en bijlage 5 *Aanvullend voorgestelde maatregelen* en moeten worden nageleefd.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van periodiek onderhoud en een energetische update bij de zes woningen in het plangebied. De locatie van het plangebied is weergegeven in bijlage 2 bij dit besluit. De werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op (verblijfplaatsen van) de gewone dwergvleermuis zijn het vervangen van kozijnen waarvoor een steiger rondom de woningen geplaatst moet worden. Daarnaast wordt de spouwmuur geïsoleerd. Ten slotte worden de goten, dakpannen en schoorstenen gecontroleerd en worden, indien nodig, reparaties uitgevoerd om verdere degradatie en waterschade te voorkomen. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 15 augustus 2022 tot en met 15 december 2023.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Op 26 september 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld. Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dit betekent dat wij direct een definitief besluit nemen op de aanvraag.

IV. Toetsingskader

De gewone dwergvleermuis is beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie: *"De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde woningen, de werkzaamheden zijn locatie gebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde."*

Werkwijze: *"Met de hier voorgestelde werkwijze en de te plaatsen voorzieningen is er een goede afstemming tussen de wettelijke verplichtingen, leefbaarheid in de wijk én besteding van maatschappelijke gelden."*

De woningen zijn klein, isolatie aan de binnen zijde is geen optie. Om aan de binnenzijde te isoleren moeten bewoners tijdelijk uit huis worden geplaatst om ruimte te maken voor de werkzaamheden. Daarnaast gaat het isoleren aan de binnenzijde ook ten koste van een deel van de woonruimte." "Ook hier is een aantasting van het microklimaat niet uit te sluiten. Vooral in de winterperiode krijgen de vleermuisverblijfplaatsen minder 'lek' warmte uit het gebouw."

"Bij buitengevelisolatie gaan de huidige toegangen tot de spouw verloren. Door buitenisolatie verandert het microklimaat, naar verwachting blijft de spouw in de winter te warm waardoor de vleermuizen niet tot volledige winterrust kunnen komen. Zomer- en paarverblijfplaatsen kunnen in het principe behouden blijven, het is echter uitdagend om de dieren door de buitenisolatie heen te leiden."

Planning: Ondanks dat alleen een paarverblijfplaats is aangetroffen, is het niet uit te sluiten dat de verblijfplaats ook in de zomer- en winterperiode gebruikt wordt (zie Aanwezige beschermde soort op pagina 3 van dit besluit). Bij een jaar rond gebruikte verblijfplaats is de paarperiode de meest geschikte periode om ongeschikt te maken. Het mannetje heeft doorgaans verschillende verblijfplaatsen binnen zijn territorium, waardoor hij in de paarperiode vaak alternatieve verblijfplaatsen tot zijn beschikking heeft. Vleermuizen hebben over het algemeen ook verschillende zomerverblijfplaatsen in gebruik, maar de verblijfplaats waar de vleermuis overdag verblijft is meer afhankelijk van de weersomstandigheden op dat moment (het opzoeken of juist vermijden warmte). Warmte problemen zijn gedurende het paarseizoen vaak minder relevant. De aantasting van de verblijfplaats in het paarseizoen is hierdoor het minst kwetsbaar.

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U heeft onderbouwd dat de woningen energiezuiniger worden. U geeft hierover het volgende aan:

"In het Klimaatakkoord van Parijs² is afgesproken om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Ten einde de CO₂-uitstoot (als veroorzaker van de opwarming) te verminderen, zet de Rijksoverheid in op onder meer energiebesparende maatregelen.

De woningeigenaar, Mitros, heeft zich hieraan gecommitteerd en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. In een slecht geïsoleerde woning moet immers meer gestookt worden om een warm binnenklimaat te behouden.

De te treffen maatregelen zijn erop gericht om gemiddeld energielabel B te behalen. Op deze wijze wordt door de initiatiefnemer (en woningcorporaties in het algemeen) een (belangrijke) bijdrage geleverd aan het behalen van nationale (Energieakkoord³; Convenant Energiebesparing Huursector) en mondiale (Klimaatakkoord van Parijs) klimaatdoelen.

Door isolatie kan het binnenklimaat verslechteren. Veel bewoners zijn onvoldoende op de hoogte van nut en noodzaak van regelmatige ventilatie. Hierdoor kan de energiewinst teruglopen, vochtige lucht warmt slechter op, en kunnen problemen met de volksgezondheid optreden. Door het aanbrengen van CO₂ gestuurde ventilatie treedt gemiddeld een verbetering op van de luchtkwaliteit in de woning en wordt schimmelvorming, die zich nu bij verschillende woningen in de natte ruimte heeft ontwikkeld, opgelost. Het verbeteren van het binnenmilieu is één van de speerpunten van de overheid in de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk volksgezondheid en redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soort.

c) Ecologische beoordeling gewone dwergvleermuis

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soort

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één paarverblijfplaats vastgesteld. Een invliegopening is niet vastgesteld. Het is aannemelijk dat de vleermuisverblijfplaats zich bevindt onder een loodslab bij de schoorsteen van Elsstraat 15, maar het paarterritorium beslaat evenwel de achterzijde van het gebouw. Het is niet uit te sluiten dat het verblijf aan de achterzijde zit. Een verblijfplaats die in de paarperiode gebruikt wordt, kan in een volgend jaar ook gebruikt worden als zomerverblijfplaats, waardoor aanwezigheid in de zomerperiode niet uitgesloten kan worden. Daarnaast geeft de opening onder de loodslab toegang tot zowel de spouwmuur als de ruimte onder de dakpannen waardoor de (vorstvrije) verblijfplaats ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kan worden. De verblijfplaats wordt daarom beschouwd als jaarrond in gebruik. De locatie van de aangetroffen verblijfplaats is weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuis in Nederland.⁴ De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op tussen de 300.000 tot 600.000 dieren.⁵ Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van gewone dwergvleermuis, zie afbeelding. De populatietrend wordt op een toename van ongeveer 3% geschat.⁶ Bijna het gehele oppervlakte van Nederland kan worden gezien als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis.⁷ Wat betreft het leefgebied is de gewone dwergvleermuis afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuren) en voldoende voedselaanbod.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁴ Kennisdocument gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12. Versie 1.0, juli 2017

⁵ Limpens, H.J.G.A. & J. Thissen, 2014. Vleermuizen. Pp 32-77. in: Ottburg, F.G.W.A. & C.A.M. van Swaay (red., 2014). Gunstige referentiewaarden voor populatieomvang en verspreidingsgebied van soorten van bijlage II, IV en V van de Habitatrictlijn. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wot-rapport 124. 269 blz.; 76 fig.; 12 tab.; diverse ref. <http://edepot.wur.nl/359115>.

⁶ Jansen, E., M. Schillemans, V. Hommersen, E. Korsten, H. Limpens, M. van Oene, T van der Meij & J. van Zweden. NEM Vleermuis Transecttellingen. Telganger November 2021: 6-12.

⁷ NDFF verspreidingsatlas zoogdieren. Geraadpleegd op 9 augustus 2022, van: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496199>.

In de periode 2008 tot 2018 is het aanbod van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven.⁸ Vanwege de energietransitie, met name isolatiewerkzaamheden, wordt het leefgebied van de gewone dwergvleermuis bedreigd. We weten nog niet hoe groot dit negatieve effect zal zijn.⁹ De landelijke staat van instandhouding wordt door Arcadis momenteel beoordeeld als ongunstig ontoereikend, maar gunstig indien genoeg mitigerende maatregelen worden genomen.¹⁰ De zoogdiervereniging beoordeeld de staat van instandhouding als onbekend (laatste update 2018).¹¹

In Utrecht is de gewone dwergvleermuis de meest algemene vleermuissoort. Bij onderzoek van Loo Plan binnen de gemeente Utrecht wordt de gewone dwergvleermuis nagenoeg altijd aangetroffen. Ook de natuurwaardenkaart van Utrecht geeft eenzelfde beeld¹². Mede gezien de home range maakt het projectgebied deel uit van de metapopulatie die Utrecht en het buitengebied daaromheen omvat.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soort

Door de werkzaamheden wordt een zomer-, -paar-, - en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vernield, wordt de gewone dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld.

Tijdelijke compensatie

Voor het paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zijn er in de directe omgeving van het plangebied vier tijdelijke voorzieningen geplaatst op 7 februari 2022. De afmetingen van de aangeboden tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voldoen niet aan de richtlijnen gesteld in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) en dienen als experimentele maatregel. Er worden twee van de vier voorzieningen verwisseld met geschikte alternatieve verblijfplaatsen die voldoen aan de richtlijnen gesteld in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). De originele tijdelijke alternatieve voorzieningen voldoen aan de gewenste gewenningsperiode van 6 maanden voor paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De wisseling van het type kasten zal weinig invloed hebben op de gewenningsperiode, omdat de locaties van de voorzieningen ongewijzigd blijven. De exacte locatie van de tijdelijke voorzieningen weergegeven in bijlage 4.

Door de uitvoering van de maatregelen worden voorafgaand aan de werkzaamheden voldoende tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen geplaatst op hiervoor geschikte locaties. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen blijven lang genoeg gehandhaafd om de gewenningsperiode voor de permanente alternatieve verblijfplaatsen te overbruggen.

Ongeschikt maken

Het gebouw wordt ongeschikt gemaakt buiten de kwetsbare kraam- en winterperiode, in de periode van 15 augustus t/m 31 oktober, of van 15 april t/m 14 mei. De verblijfplaats wordt ongeschikt gemaakt met behulp van exclusion flaps om een uitgang te creëren voor vleermuizen. Verder is aangegeven dat er ongeschikt wordt gemaakt met kitrugvulling of spouwmuurborstels, maar hier gaan wij niet akkoord mee, omdat er hiermee onvoldoende zekerheid is over het voorkomen van opsluiten van eventuele vleermuizen.

Minimaal drie dagen na het ongeschikt maken, vindt een avondcontrole door een ecooloog plaats bij de bebouwing binnen het plangebied. Als daaruit blijkt dat de vleermuizen vertrokken zijn, worden de woningen 'natuurvrij' verklaard. Wanneer er nog vleermuizen aanwezig blijken te zijn, moeten aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd om ongeschikt te maken en wordt een nieuwe controleronde uitgevoerd.

⁸ Logemann D., Hollander J.W.D. & Goutbeek, A.B. 2016. DE STAAT VAN INSTANDHOUDING FACTSHEETS VOOR 25 SOORTEN IN GELDERLAND. Rapport voor provincie Gelderland met referentie 079761421 B en datum 16 mei 2018. Arcadis, Arnhem.

⁹ Reporting under Article 17 of the Habitats Directive, Annex B - Report format on the 'main results of the surveillance under Article 11' for Annex II, IV & V species 1309 – Pipistrellus pipistrellus. Geraadpleegd op 9 augustus 2022, van: https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=nl/eu/art17/envxuhrwa/NL_species_reports-20190819.xml&conv=593&source=remote#1309.

¹⁰ Logemann D., Hollander J.W.D. & Goutbeek, A.B. 2016. DE STAAT VAN INSTANDHOUDING FACTSHEETS VOOR 25 SOORTEN IN GELDERLAND. Rapport voor provincie Gelderland met referentie 079761421 B en datum 16 mei 2018. Arcadis, Arnhem.

¹¹ De Zoogdiervereniging. Gewone dwergvleermuis. Geraadpleegd op 18 augustus 2022, van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-dwergvleermuis>

¹² Natuurwaarden Utrecht <https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ef9cf20c02654d3b97d116910455e33b>

Permanente compensatie

Er worden minimaal vier inbouwkasten geplaatst in de gebouwen binnen en rondom het plangebied. Dit betekent dat er minimaal vier toegangen zijn voor vleermuizen naar een inbouwkast. De kasten worden geplaatst conform de richtlijnen aangegeven in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). Bijlage 4 geeft een overzicht van de geplande locaties van de te realiseren voorzieningen.

Door de uitvoering van de maatregelen worden voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen geplaatst als permanente compensatie van de aan te tasten verblijfplaatsen.

Wij gaan akkoord met de voorgestelde maatregelen en deze maatregelen zijn opgenomen in bijlage 4 en bijlage 5 van dit besluit. In bijlage 1 bij dit besluit hebben wij extra voorschriften opgenomen om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 en bijlage 4 en 5 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2589111.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Loo Plan B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrecht, Stadskantoor.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn. Indien het voor dit specifieke project niet mogelijk is om de werkzaamheden twee weken voorafgaand aan de start hiervan te melden, moet contact worden opgenomen met de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030-7023300.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹³ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

¹³ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 4 Mitigerende en compenserende maatregelen uit het activiteitenplan van het *Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Planmatig onderhoud met energetische maatregelen voor Elsstraat 15, complex OHCL-0118 te Utrecht* door Loo Plan van 2 april 2022 en ook uit *Beantwoording op verzoek om aanvullende gegevens Elsstraat te Utrecht* door Loo Plan van 26 september 2022 (zie bijlage 4 en bijlage 5) moeten worden opgevolgd.
11. De aangebrachte tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen wijken in maatvoering af van de aangegeven richtlijnen in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). Niet bewezen maatregelen en/of afwijkingen van het Kennisdocument tellen voor 50% mee in de compensatie, het overige deel dient gecompenseerd te worden met maatregelen die voldoen aan de richtlijnen van het Kennisdocument. Hierbij dient ermee rekening gehouden te worden dat wat aangeboden wordt zoveel mogelijk dezelfde eigenschap heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats met vergelijkbare materiaalsoorten, volume en bufferwaarde en een verschillend microklimaat. Het aanbieden van een variatie aan alternatieven waarbij voornamelijk gekeken wordt naar (duurzame) materialen, kleur, grote en aantal lagen helpt bij het aanbieden van verschillende microklimaten.
12. Het ongeschikt maken van de vaste rust- en verblijfplaatsen dient uitgevoerd te worden in de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Deze periode loopt van 1 september tot 15 oktober. Mochten de weersomstandigheden tot half oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met 31 oktober. Daarnaast kan ongeschikt gemaakt worden in de periode van 15 april tot en met 14 mei.
13. Het controleren van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen moet pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten, waarbij ten minste twee dagen bij zonsondergang en zonsopkomst een temperatuur van minimaal 10 graden is geweest in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en geen harde wind). Deze controle dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige¹¹ en bij dezelfde gunstige weersomstandigheden.
14. Er dienen minimaal vier permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd te worden die geschikt zijn als alternatieve zomer-, paar, en winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Deze voorzieningen dienen ieder hun eigen ingang te hebben. Verder dienen de voorzieningen geplaatst te worden conform de richtlijnen aangegeven in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).
15. Er dient geen gebruik gemaakt te worden van kitrugvulling of spouwmuurborstels bij het ongeschikt maken van de woningen voor de gewone dwergvleermuis.

Na afloop van de werkzaamheden

16. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Locatie plangebied

(Bron: "Nader onderzoek Wet natuurbescherming Elststraat te Utrecht (complex OHCL-9074) door Loo Plan van 30 november 2021")

Bijlage 3: Locatie aangetroffen verblijfplaats

Figuur 2. Verblijfplaatsen aangetroffen beschermde soorten.

(Bron: "Nader onderzoek Wet natuurbescherming Elsstraat te Utrecht (complex OHCL-9074) door Loo Plan van 30 november 2021")

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

2 Werkzaamheden en planning

Woningstichting Mitros is voornemens kozijnen te vervangen en spouwmuurisolatie aan te brengen bij haar woningen in de Elsstraat, complex OHCL-9074, in Utrecht. Bij onderzoek in 2021 is in één van de woningen een beschermde verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen.

In bijlage I zijn de werkzaamheden uitgebreider beschreven.

Het ongeschikt maken van projectwoning is voorzien tussen 15 augustus en ~~15 oktober~~ 2022. Als er geen vleermuisactiviteit meer wordt waargenomen, verklaart de ecooloog de woning natuurvrij. Daarna kunnen de versturende werkzaamheden starten.

De voorlopige planning is te vinden in bijlage I.

1 Tijdsplanning en werkzaamheden

De definitieve tijdsplanning is afhankelijk van meerdere factoren.

In de onderstaande planning zijn de mitigerende maatregelen en de werkzaamheden weergegeven.

2022

Februari Plaatsen tijdelijke voorzieningen (**voltooid**)

Augustus Ongeschikt maken woningen door

- Afdichten Loodslab en dakrand (**aannemerLoo Plan**)
- Plaatsen exclusionflap (**aannemerLoo Plan**)
- Controle op uitvliegende vleermuizen (**Loo Plan**)

Begin ~~September~~ Start uitvoering werkzaamheden

Eind oktober _____ Verwachte afronding

2023

15 ~~augustus~~ - 31 oktober Verwijderen tijdelijke voorzieningen

4 Mitigerende en compenserende maatregelen

4.1 Tijdelijke mitigatie

De locaties van de tijdelijke mitigatie zijn weergegeven in bijlage 3. Na afronding van de werkzaamheden worden deze na de gewenningsperiode van de tijdelijke voorzieningen verwijderd.

4.1.1 Gewone dwergvleermuis

Voor de paarverblijfplaats zijn 4 muurschalen ([2FE Schwegler](#), of vergelijkbaar) geplaatst op 7 februari 2022. Hiermee wordt voldaan aan de gewenningsperiode van minimaal zes maanden voor het ongeschikt maken / start van het paarseizoen.

Alle tijdelijke mitigatie voor de vleermuizen is geplaatst binnen het, tijdens het nader onderzoek onderzochte, gebied. De muurschalen zijn alleen geplaatst waar op basis van eerder onderzoek is aangetoond dat er geen verblijfplaats of paarterritorium van vleermuizen aanwezig is. Hierdoor is verdringing van bestaande territoria uitgesloten en zijn alle voorzieningen potentieel geschikt.

Alle voorzieningen zijn geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten zijn:

- Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Binnen 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen.
- Geografische spreiding.
- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.

De tijdelijke voorzieningen die geplaatst zijn gespreid over twee windrichtingen. Omdat er in de directe omgeving van de projectwoningen ook al tijdelijke voorziening aanwezig zijn vanuit andere projecten is er reeds een ruime variatie in expositie aanwezig (zie bijlage 4).

4.2 Wijze van ongeschikt maken

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de meest kritische periode voor vleermuizen. De maatregelen die worden getroffen zijn hieronder beschreven en worden in bijlage 6 via foto's toegelicht.

Het ongeschikt maken van de woningen is enkel toegestaan na het ontvangen van de ontheffing en buiten de meest kwetsbare perioden van de aangetroffen soorten en functies van de verblijfplaatsen.

4.2.1 Gewone dwergvleermuis

De woningen met vleermuisverblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt tussen 15 augustus en 1 november 2022, of bij uitloop van de werkzaamheden tussen 1 april en 1 mei 2023.

In het najaar mag ongeschikt gemaakt worden tot 1 november, maar door 15 oktober als uiterste werkdatum aan te houden is er nog voldoende ruimte om de woningen op uitvliegende vleermuizen te controleren. Daarnaast is het de verwachting dat de weersomstandigheden na 15 oktober minder ideaal zijn voor de controles op uitvliegende vleermuizen. Bij eventuele uitloop van de werkzaamheden kunnen de woningen ook tussen 1 april en 1 mei 2023 ongeschikt gemaakt worden.

De vleermuisverblijfplaats bevindt zich onder een loodslab bij de schoorsteen, er zijn hier geen andere invliegmogelijkheden. De loodslab wordt ongeschikt gemaakt deze dicht te zetten met kitrugvulling of spouwmuurborstels, als uitgang wordt een exclusionflap geplaatst. Puschuim wordt uitdrukkelijk niet gebruikt op locaties waar risico is dat vleermuizen aanwezig zijn, omdat het schuim de dieren kan beschadigen of de dieren blijven plakken.

Het ongeschikt maken wordt gecontroleerd door een ecooloog (Loo Plan). Voor details ongeschikt maken zie bijlage 6.

Minimaal drie dagen na het ongeschikt maken vindt een avondcontrole door een ecooloog plaats de woning met verblijfplaatsen. Als daaruit blijkt dat de vleermuizen vertrokken zijn, worden de woningen 'natuurvrij' verklaard.

Wanneer er nog vleermuizen aanwezig blijken te zijn, moeten aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd om ongeschikt te maken en wordt een nieuwe controleronde uitgevoerd.

Het materiaal voor het ongeschikt maken wordt na afloop van de werkzaamheden zoveel mogelijk verwijderd.

4.3 Permanente mitigatie

De genomen maatregelen volgen de richtlijnen en voorwaarden genoemd in de beschikbare Kennisdocumenten en zijn gebaseerd op de meest actuele kennis. De maatregelen die worden getroffen zijn beschreven in bijlage ~~0-6 en Fout! Verwijzingbron niet gevonden.~~

4.3.1 Gewone dwergvleermuis

Binnen dit project wordt gekozen voor het plaatsen van ~~inbouwkasten~~ ~~inbouwkasten~~. De locaties van deze ~~inbouwkasten~~ kasten zijn weergegeven in bijlage ~~05~~.

Alle voorzieningen worden geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.
- Geografische spreiding.

3 Locaties tijdelijke mitigatie

Tabel 3: Adressen geplaatste tijdelijke mitigatie.

Plaats	Deel	Huisnummer	Postcode	Vleermuis muurschaal	Oriëntatie voorziening
Utrecht	Amandelstraat	47	3552CB	2x Schwegler F2E	
Utrecht	Amandelstraat	69	3552CB	2x Schwegler F2E	

Gerealiseerde locaties tijdelijke mitigatie.

5 Locaties permanente mitigatie

(Bron: "Activiteitenplan Elsstraat te Utrecht (complex OHCL-9074) door Loo Plan van 2 april 2022, update 18 augustus 2022")

Bijlage 5: Aanvullend voorgestelde maatregelen

MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

4. Aanvullende tijdelijke mitigatie

Vanwege de beperkte ruimte om binnen de voorwaarden vleermuiskasten te plaatsen en de hoeveelheid vleermuiskasten dat al in de omgeving aanwezig is, wordt ervoor gekozen om de helft (2 stuks) van de bestaande muurschalen te vervangen door voorzieningen van het type [VK WS 13](#) en [VMT3](#) (zie ook figuur 1 en figuur 2). Er is nog niet exact aan te geven welke muurschalen worden vervangen; dit is afhankelijk of de kast actueel in gebruik is. Het uitgangspunt is om twee verschillende typen op een kopgevel te hebben, maar of een muurschaal vervangen kan worden is afhankelijk van of deze muurschaal op dat moment in gebruik is door een vleermuis. De definitieve typen en locaties van de voorzieningen worden vastgelegd in het ecologische logboek.

(Bron: "Beantwoording op verzoek om aanvullende gegevens Elsstraat te Utrecht door Loo Plan van 26 september 2022")